

HÜSEYİN RAHMI GÜRPINAR

HAKKA SİĞİNDİK

ROMAN

Günümüz
Türkçesiyle



♥ can
miras



HÜSEYİN RAHİMİ
GÜRPINAR

HAKKA
SİĞİNDİK

İŞİTİLMEDİK BİR VAKA

GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİYLE

Can Miras

Hakka Sığındık, Hüseyin Rahmi Gürpınar

© 2021, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Matbaa-i Orhaniye, 1335 (1919)

Can Yayınları'nda 1. basım: Ekim 2021, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Mustafa Çevikdoğan

Editör: Fatih Altuğ

Düzeltili: Burçin Gönül

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak illüstrasyonu: Bilal Sarıteke / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Türkmenler Matbaacılık Reklam San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. No: 16-18

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 43087

ISBN 978-975-07-5401-2

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750754012

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

HÜSEYİN RAHMİ
GÜRPINAR

HAKKA
SİĞİNDİK

İŞİTİLMEDİK BİR VAKA
GÜNÜMÜZ TÜRKÇESİYLE

Günümüz Türkçesine uyarlayan
Mustafa Çevikdoğan

ROMAN

♥can

Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Gulyabani, 2019

Gulyabani (Günümüz Türkçesiyle), 2019

Sevda Peşinde, 2019

Sevda Peşinde (Günümüz Türkçesiyle), 2019

KuyrukluYıldız Altında Bir İzdivaç, 2020

KuyrukluYıldız Altında Bir İzdivaç (Günümüz Türkçesiyle), 2020

Şık, 2021

Şık (Günümüz Türkçesiyle), 2021

Gönül Ticareti, 2021

Gönül Ticareti (Günümüz Türkçesiyle), 2021

Hakka Sığındık, 2021

HÜSEYİN RAHMİ GÜRPINAR, 1864'te İstanbul'da doğdu. Dört yaşında annesini kaybetti. Çocukluğu teyzesinin yanında, Aksaray'da geçti. Mahmudiye Rüşdiyesi'nde okudu. Hastalığı sebebiyle Mülkiye'deki eğitimini yarım bıraktı. Kısa süreli birkaç memuriyet denemesi ve bir dönem milletvekilliği haricinde hayatını hep yazdıklarıyla kazandı. Henüz 23 yaşındayken yazdığı ilk romanı *Şık*, Ahmet Midhat Efendi'nin övgüleriyle karşılandı ve 1887'de *Tercüman-ı Hakikat*'te tefrika edildi. Sonraki yıllarda verimli bir yazarlık hayatı geçirdi. 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başı İstanbul'unun konak ve sokak hayatını eserlerinde ustalıkla işledi. Klasikleşmiş birçok romanının yanı sıra hikâye, oyun, makale türlerinde de eserler verdi. Edebiyatımızda gerçekçiliğin ve doğalcılığın en önemli temsilcilerinden biri olan Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın eserlerinde halkı pozitif bilimlere yönlendirme isteği de açıkça görülür. 1944'te ölen yazarın mezarı, hayatının son 31 yılını geçirdiği Heybeliada'dadır.

Yayıncının Notu

Hakka Sığındık, ilk olarak 1919'da basılmıştı. Elinizdeki kitabı yayına hazırlarken bu baskıyı esas aldık. Gerek gördükçe daha sonra yapılan baskılara da başvurduk.

Kitabı günümüz Türkçesine uyarlarken yazarın diline en az müdahaleyle artık Türkçe sözlüklerden neredeyse tamamen çıkmış Arapça, Farsça kelimeler ve terkipler için en uygun karşılıkları bulmaya çalıştık; kitaptaki kelimenin tam karşılığı olsa bile metnin ahengini bozacak türdeki yeni kelimeleri metinde kullanmadık. Az da olsa hâlâ kullanımda olan, bağlamdan anlamı çıkarılabilen kelimelere müdahale etmedik. Bugün sık kullanılmayan Türkçe kökenli bazı kelimelerin, halk deyişlerinin anlamlarını, yaygın anlamında kullanılmayan eski kelimelerin anlamlarını ve gündelik hayata ve döneme dair bazı açıklayıcı bilgileri de dipnotlarda vermeye çalıştık.

İşitilmedik Bir Vaka

1

İstanbul'da, Hoşkadem¹ taraflarında İspanyol nezlesi² yangın gibi haneden haneye saldırarak aile üyelerinden üç-dört cana kıymadıkça sönmüyordu. Hastalığın ortaya çıktığı evlerle imkân derecesinde bir arada bulunmaktan sakınılması hususunda hekimlerin öğütleri, gazetelerin ihtarları etkisiz kalıyor, bu nasihatlerin zıddına hareketten dolayı acıklı vakalar birbirini takip ediyor, kimsede toparlanmaktan eser görülüyor, cahil kafalar hep bildiğine gidiyordu.

Hangi evde hastalık çıkarsa orada düğün varmış gibi bütün komşu kadınlar hemen ziyarete, geçmiş olsuna, kendi tabirlerince hatır sormaya koşuyorlar ve, "A, dostluk bugünde belli olur," nakaratıyla hastanın hizmetinde bulunuyorlar, bardağından içiyorlar, artığını yiyorlar, koynuna girecek gibi yatağına sokuluyorlar.

1. Fatih'te, Horhor yakınında, Laleli ile Şehzadebaşı semtlerinin kesiştiği noktada, bugünkü İstanbul Büyükşehir Belediyesi binasının arka kısmında bulunan cami ve çevresindeki semtin eski ismi. (Y.N.)

2. İspanyol gribi. 1918-1920 arasında tüm dünyada etkili olan ve yaklaşık elli milyon kişinin ölümüne yol açan salgın. (Y.N.)

“Aman, böyle yapmayınız, tehlikelidir,” diyecek kadar basiretli olanlara, “Hanım, Allah sekizde verdiğini beşte almaz, kırk yıl kıran olmuş, eceli gelen ölmüş. Zavalıcılık evinde oturup dururken hastalık ona nereden geldi? Hastalık, sağlık Allah’tan... Rabbimin takdiri neyse o olur. Hekimler ne bilirmiş! Kelin medarı olsa kendi başına olur. Onlar ölmeyecek mi! Bu sene İspanyol’dan az hekim mi öldü! Ecele çare olmaz. O cahillere uyup da öyle söylemeyiniz. Rabbimin gücüne gider, ona şirk koşmuş gibi olur,” diyorlardı.

Seksen hekimin öğüdünü bir kocakarının bu tandırname¹ sözleri hükümsüz bırakıyordu.

Hacı Ferhat Efendi, Hoşkadem Mahallesi’nde konak yavrusu, güzel bir hanenin sahibidir. Yaşı altmışı geçmiş, yaşlandıkça hayata muhabbeti artmıştı. Hastalıktan korkar, aile üyelerinin sıhhatleri üzerine de titrerdi. İspanyol nezlesinin mahalleye böyle şiddetle saldırması efendinin merakını artırdı. Uykularını kaçırdı. Allah’a imanını pek sağlam olmakla beraber tedbirde kusur etmeye uğraşıyordu. Hanesinde sağlık kurallarına ihtimamını artırdı. Misafir kabul etmiyor ve evdekileri hiçbir yere ziyarete göndermiyordu. Bu kararını şiddetli bir emir şeklinde hane halkına bildirdi. Fakat büyük küçük hanımlardan, damat beylerden aşçısına, işçisine varınca ya kadar sakinleri on beşi geçen bir ev kalabalığına hep birden söz anlatması, her birini kendi havasına gitmekten men etmesi elde mi! Efendiden gizli, yine herkes bildiğini okuyordu.

Hacı Ferhat Efendi’nin hastalığa karşı böyle şiddetli tedbir alması mahallede tandırname allamelerinden bir-

1. Bilgisiz kimselerin inandığı saçma fikirler ve bu fikirlerin yazıldığı sanılan kitap. Tandır etrafında oturulurken anlatılan masallardan ilhamla bu ad verilmiştir. (Y.N.)

kaç kocakarının gayretlerine dokundu. Çenelerini açtı. Diyorlardı ki:

“Zavallı efendi, hacı olmuş ama daha tam bir itikat sahibi olamamış. Rabbimle zıt gidilir mi! Takdir bozulur mu! Onun iradesine karşı gelinir mi!” Parmaklarını tükürükleyip duvara yazı yazar gibi yaparak: “İşte buraya yazdım, görürsünüz. Muhsine Nine söylediği dersiniz. Rabbime boyun eğmeyip de böyle itikatsızlık ettiği için bu mahallede en çok cenaze Hacı Ferhat Efendi’nin hanesinden çıkacaktır.”

Zavallı Ferhat Efendi tandırname mahkemesinin istinaf kabul etmez böyle dehşetli bir hükmüne uğradı. Zaten Hacı Ferhat Efendi ailesi mahallede iyi bir gözle görülüyor, pek ağır dedikodulara hedef oluyor, küçüğü büyüğü eleştiren ve ayıplayan dillerini bu eve uzatıyordu. Bu paylamalar bir derece haklıydı. Lakin fakir komşuların, kocakarıların ellerini havaya kaldırıp da, “İlahi, o Hacı Ferhat denen herifin boyu devrilsin! Onu dört koluyla¹ hacılar götürsün. Kızlarının, damatlarının, torunlarının yaşları yerlerde sayılsın!” beddualarıyla kınama ve lanetlemeleri bazen insaf ve insaniyet sınırını geçiyordu. Bu nefret ve düşmanlığın sebebi bugünün kronik dertlerinden biriydi. Biri yer biri bakar, kıyamet ondan kopar atasözünün hükmü aşikâr oluyordu.

Hacı Ferhat Efendi, Hamid devrinin² bal tutup da parmak yalayanlarından. Her devirde hâkim bir kuvvet vardır. Ona tabi olmak zamanın bilgeliği sayılır. Vatan ve millet sevgisini bu felsefeye uydurarak küplerini doldurmayı bilenler bu memlekette refah içinde yaşarlar, bu idare tarzının zıddına gidenler dedikodular içinde boğularak asılırlar, kesilirler, sürülürler, sürünürler...

1. Tabut. (Y.N.)

2. II. Abdülhamid dönemi. (Y.N.)

Bugünkü Beyoğlu gelirlerinin önemli bir kısmı Sultan Hamid'den lütuf görenlerin kontrolü altındadır. Meşrutiyet fırtınasını geçirdikten sonra kedersizce mallarının sahibi kaldılar. Hele bu İttihat kaparozcularının¹ şaşkınlık ve nefretten insana iç bulantısı getirecek yağmacılıklarından sonra padişah dönemi soyguncuları insaf ve iyilikte adeta birer evliyalık payesine erdiler ve şeref ve insanlıklarını geri aldılar. İsterse kıyamet kopsun. Şimdi sigaralarını yaktılar, köşe penceresine geçtiler, hal mesut, gelecek emniyette, bu hengâmeyi seyrederek keyif çatıyorlar.

Onları bugün affettik, unuttuk. Lakin tarih sayfalarına, gelecekteki insanlığa gözyaşları döktürtecek ateşten, kandan, irinden, kötülükten satırlar naksettiren, bugün içinde kavrulduğumuz yangının kundakçılarında birtakımları da daha büyük servetlerin verdiği refah ve gururla pencerelerinden bu olan biteni seyrediyorlar. Açık halk birbirini didiklerken onlar tok, yarın endişesinden azade, rahat ve huzur içinde lehlerine yeni bir devrim için fitne düşünüyorlar.

Öyleleri var ki İstanbul'un en çukur, en havasız, en karanlık mahallerinden, en adi evlerinden Taksim'in, Şişli'nin en âlâ, en mualla, en muhteşem köşklerine fırladılar.

Zavallı gazeteci, sen bunlardan birinin bahriye tayinatından² her ay aldığı beş yüz çift ekmeği ne yaptığını düşünüyorsun... Bu kadar ekmeğe ne kadar katık lazım geleceğini hesaplasana! Belki yemiyor, satıyordu. O halde bu harp zamanının kepekli kuru ekmeğini çalan bir doymak bilmez vazife gereği elinden geçen milyonlarla sarı liraların cazibeleri önünde çevirmeyeceği entrika düşünülür mü! Beş yüz ekmeğe, beş bin ekmeğe, beş yüz

1. Yolsuzca veya zorla birinin malını ele geçiren kimse. (Y.N.)

2. Askerlere dağıtılan yiyecek. (Y.N.)

bin ekmeğe razı olalım efendi! Afiyetle yesinler.. Ah, sen hakikati bilsen, vücudundaki kan tahammülünden fazla fayrap¹ edilmiş bir makine gibi damarlarını patlatır. Biz canımızı aç kurtlara, peynir tulumlarını kedilere emanet etmiştik, şimdi neye çırpınıyoruz bilmem!

Evet, Hacı Ferhat Efendi yağmur yağarken küpünü doldurmuştu. Servet serveti çeker. Talih yardım etti, zor-baların içinde kulaç attıkları yağma deryasından hanesine bir nehir akmaya başladı. İki kızı vardı, ikisini de birer zabite verdi. Damatlarından biri levazıma² yerleşti. Öteki bilmem hangi komisyonda mühim bir mevki tuttu. Levazımdaki damadı kıymet, kadir ve ehemmiyetçe Reis İsmail Hakkı Paşa'nın yalnız iki gözü değil bir çift eli ve tek bacağına tamamlayıcısı, asası, bastonuydu. Onun levazım işlerindeki ince düşünmeleri, iş bilirliliği ve himmetiyle tek bacak reis artık topallamıyor, sekmiyor, aksamıyordu. Paşadan himmet, damattan gayret, öyle bir ticarete koyuldular ki milyonlar önlerinde takla atıyordu. En büyük tüccarlar, Kamhi'ler filanlar yanlarında âciz birer gölge gibi kaldılar.

İkinci damat elinde savaş vergisi kamçısıyla bir ticaret evinden, bir depodan içeri girdi mi hokkabazların tılsımlı değnekleri gibi bunun ucunu nereye uzatsa önünde yüzlerle fıçı fıçı yağlar, teneke teneke gazlar, çuval çuval şekerler, kavezilerle³ pirinçler, balya balya yünler, pamuklar, kumaşlar işaret ettiği tarafa akıp gidiyordu. Bu eşya arasında bazen askerî levazıma tam olarak lüzumu tasavvur olunamayan ponjeler⁴, süreler, güpür-

1. Bir istim kazanının, istim oluşturacak biçimdeki yanar durumu. (Y.N.)

2. Ordunun lojistik hizmetinde bulunan malzemeyi sağlayan bölüm. (Y.N.)

3. Saz veya kamıştan örülmüş büyük sepet, zembil. (Y.N.)

4. Yumuşak ve ince bir ipeklî kumaş. (Y.N.)

ler¹, dantelalar, yelpazeler, ajurlu² ipek çoraplar, kolonyalar, lavantalar vesaire vardı. Bu zabıt bir kâğıdın üzerine iki-üç rakam çiziktirince piyasadaki eşyanın hepsini kaldirabilmek kudret ve harikasına sahipti. Nasıl olup da İstanbul menkul ve gayrimenkul bütün mallarıyla onların tasarruflarına geçmedi! Ve biz bütün sakinleri, pencikli esirleri³ olarak kalmadık, şaşılır...

2

Hacı Ferhat Efendi'nin Hafız İshak Efendi namında bahçe duvarları bitişik bir komşusu vardır. Servet ve refahta bu iki aile omuz öpüşürler. Hafız İshak hem mebus hem İaşe Heyeti'nin temel direğidir. Oğlunu, kardeşini, yeğenlerini, bazı haşeratın etler, meyveler üzerine kendi kendilerine canlanıp semirmeleri için yumurta bırakmaları gibi su başlarına, yiyinti noktalarına, yağma mahallerine yerleştirmişti. Bunlarda doymak bilmez bir açlık vardı. Kâinatın bütün gıda hissesini kendi midelerine çevirmek elde olsa pervasızca buna cüret edecekler ve âlemin açlıktan öldüğünü, nasibin kendi lehlerine lüt-fettiği bir hadise gibi seyirden belki keyif alacaklardı.

İttihat ve Terakki idaresinin inkâr olunamaz bir gayreti, bir değer bilirliliği, yüzsüzlere sahip çıkışı, efendiliği vardır. Çevirdiği hile düzen dolabının koluna yapışanları korur, gözetir, ganimetlere boğar ve bazen tövbe yoksulu olmak derecesinde ihya eder. Hiçbir idare kullarını, göz-

1. Kabartma olarak dokunan iri delikli bir dantel çeşidi. (Y.N.)

2. Delikli örgü. (Y.N.)

3. Pencik denen sahiplik belgesiyle satılmış köle. (Y.N.)

delerini ödüllendirirken bu merteye zenginliğe varamamıştır. İşte bu sebeptir ki mensupları onun uğruna kul kurban olurlar. Hatta bugün cemiyet çürüyüp dağıldıktan sonra onun kurmuş olduğu menfaat ağının kördüğümüleri içinde kalmış olanlar ne tarafa dönmek isteseler bütün bütün bağlarını kırmak mümkün olmaz. O büyük velinimetlerine söz söylemezler. Çünkü damarlarında dolaşan kanları kuvvetini, hayatını oradan almıştır. Her biri bir şekilde onun sonsuz minnettarı ve şükredenidir. O sayede ne tulumbacılar efendi, bey, paşa, bakan, vekil oldular. Ne hiçler adam sırasına geçtiler. Ne kanlı katiller cezadan muaf olma imtiyazıyla baş üstünde tutuldular. Masumları ezmek, kötülerini yükseltmek, kabahatsizlere ceza etmek, kabahatlıları mükâfatlandırmak cemiyetin baş düsturuydu. Hasan Sabbah'ın¹ haşhaşı gibi onun maneviyatında mahiyetleri değiştiren bir iksir vardı. Kötü kalpli bir manyetizmacı gibi gözleri, vicdanları, basiretleri bağlardı. En insancıl, namuslu, iffetli adamları ahlak uçurumlarına sürüklerdi ve nasıl ki sürükledi. İttihatçıların hepsi insaniyetten nasipsiz ve vicdansız kimseler değildir. Buna şüphe yok. Fakat nasıl oldu da bu faziletli ve irfanlı insanlar hiç düşünüp taşınmadan dörtbeş katilin peşlerine takılarak izlerinden gitmek büyük günahını işlediler! Bu kanlı yolun varacağı neticeyi görmediler mi!

Duvar duvara bitişik bu iki komşudan başka hemen bütün mahalle kıtlığın insafsız, devasız, çaresiz elemiyle yanıyor, kavruluyordu. Bu iki müreffeh, kibar aile reislerinin isimlerini süsleyen hacılık, hafızlık unvanları bir müddet birer "paratoner" gibi kendilerini dediden kodudan, sövüp saymadan, kötü gözlerden korudu. Biri Ravza-ı

1. (1050-1124): Haşhaşiliğin kurucusu lider. Fedailerine uyuşturucu vererek suikastlar düzenlemesiyle bilinir. (Y.N.)

Nebi'ye¹ yüz sürmüş mübarek bir hacı, diğeri Allah'ın kitabını zihnine nakşetmiş muhterem bir hafız. Bunlardan hakka ve insanlığa aykırı ne yanlışlık çıkabilir! Evet, efendiler bir müddet saygı gösterilmesi vacip bu iki unvanın temin ettiği hürmetle yaşadılar, kötü dillerin kendilerine kadar uzanabilmesinden korundular. Lakin gitgide mahallede açlık arttı. Herkes zor zar kendi yağıyla kavrulabilirken şimdi kimsenin ne yağı kaldı ne suyu ne seli! Cazırtı başladı. Tenceresini, sahanını, halısını, mangalını satanlar sattı. Şimdi nöbet iç çamaşırlarına, dona, gömleğe kadar geldi. Zaruretle bunalan bazı aileler hasta evlatlarını, analarını, babalarını, kardeşlerini açlığın, ölümün aman vermez pençelerinden kurtarmak için her gün en lüzumlu eşyadan birini götürüp haraç mezat satıyorlar ve ancak o günün gıdasını pek eksik olarak tedarik edebiliyorlardı. Okkası elliye çıkan sütün günlük yüz dirhemciği temin olunamadığı için ne yavrular, ne hastalar ölüyordu.

Mahalle böyle bir geçim derdi cehenneminde yarken Hafız İshak Efendi'nin evine bilmem neredeki mandırasından güğüm güğüm halis sütler, teneke teneke kaymaklar, kâse kâse yoğurtlar geliyordu. Piyasadan çekilen şekerler, unlar, yağlar sanki saklambaç oynar gibi bu iki haneye gelip gizleniyorlardı. Her taraftan yok olan şeyler normal zamanlara nispet kabul etmez bir bollukla bu evlere doluyordu. Herkesin gırtlaklarını dağlayan, dillerini kurutan "yok" sözü bu aileler için anlamsızdı. Odunlar, kömürler manda arabalarıyla taşınıyor, o koca koca meşe kütükleri yarmakla bitip tükenmiyordu. Kıtlığın her tarafı birer iskelet gibi kurutup bitirdiği bu hengâmede bütün bu şeyler hangi gizemli hazineden tedarik ediliyordu! İki konağın bütün odalarına kurulu

1. Hazreti Muhammed'in mezarı. (Y.N.)

soba bacaları daima tüter, fırıldaklar¹ gırıl gırıl döner, âlem sancısını geçirmek için bir tuğla parçası ısıtacak ve hastasına bir çorba pişirecek kadar bir ateş bulamazken bu hacı ve hafız efendilerin konakları kanunlarda² mut-faklarından tavan aralarına kadar ılık bir mayıs havasıyla dolu olurdu.

Hacı Ferhat Efendi'nin kapısına her ay başında bir araba dolusu erzak gelirdi. Arabadan haneye taşıma esnasında şeker çuvallarından sokaklara dökülen kırıntıları, tenekelerden sızan yağları, ufak sandıklardan saçılan kuru üzüm ve incirleri, sepetlerden düşen yaş meyveleri kapışmak için mahallenin çocukları aç hayvan yavruları gibi çamurlara bulanırlar. Arabanın altına, tekerleklerin arasına girerlerdi. Arabanın yanındaki neferlerin bazen hidetli taraflarına denk gelirse boş mideli bu sefalet yavrularına iri çizmeleriyle tekme atarlar, o zavallılıklar dayaktan evvel ağızlarındaki nimeti yemeye uğraşarak o çamurlu bir yudum leziz şeyi o acı tekmeye katık ederler ve bir lokmacık daha kapabilmek için sesleri çıkmaz. Yalnız zayıf ve soluk yanaklarından akan yaşları görünürdü.

Bu kadar erzakı ne yapıyorlar? Nerelerine yiyorlar? İşte bütün mahalle açlarına merak olan budur. Gelen gidenleri eksik değildir. Sıkça sıkça ziyafetler verilir. Haremler, selamlıklar hanımlar, beylerle dolar. Bu hacının, hafızın konaklarına hasırlılarla³ rakılar, kasalarla biralar taşınır. Yerler, içerler, söylerler, çağırırlar, eğlenirler. Çalgı, cümbüş, kıyamet kopar.

Onların eğlenceleri böyle ziyafet zamanlarına has değildir. Bu iki mutlu hanede daima düğün var gibidir.

1. Ocak veya soba borusunun tepesine takılan ve rüzgârın gittiği yöne dönen şapka. (Y.N.)

2. Kanunuevvel (aralık) ve kanunusani (ocak) ayları. (Y.N.)

3. Hasırla kaplanmış şişe. (Y.N.)

Piyano, ut, def, şarkı sesleri hiç kesilmez. İki ev de musiki okuluna benzer. Komşularda hasta ve hatta cenaze olduğunu önemsemeyiz. Dünya yıkılsa onlar zevkleriyle meşguldür. Bunların evlerine gidenler, kapılarının önlerinden geçenler, harp kıtlık, hastalık felaketlerini unutturlar. Kendilerini bolluk, güllük güneşlik, ferah, sevinç dolu bir memlekette sanırlar. Mahrumiyetler, ölümler, matemler içinde kıvranan mahalle halkını usandıran yalnız bu çalma çağırma, bu dernek, bu eğlence değildir. Bu kibarların mutfaklarından etrafa, sokaklara taşan nefis yemek kokuları o zavallıların daima burunlarını sızlatır, ağızlarını sulandırır, gözlerini yaşartır. Enfes yağlarda kızartılmış hindiler, börekler, baklavalar, helvalardan tüten kokulu dumanın, o açların iştahlarına verdiği işkence tarif edilemez. Koklarlar, koklarlar, yutkunurlar. Yutkunurlar, yutkunurlar, koklarlar...

Açlıktan kilolarının hemen yarısını kaybetmiş, birtakımları insan şeklinden çıkmış bu sefiller samanlı, kepekli, kerpiç gibi bir dilim ekmeği bulabilmek için saatlerce itile kakıla fırın önlerinde beklerler, bazı günler eli boş dönmek tehlikesine de uğrarlarken bu hacının, hafızın evlerindeki bu daimi düğün bolluğu, neşesi, eğlencesi nedir! Hürriyet, eşitlik, kardeşlik diye herkesin ağzına bir parmak bal çaldılar. Meşrutiyet lafzıyla böyle eğlenmek için mi? Bizde hayatta kalmanın birinci kuralı: Evvela çatmak, sonra çalmaktır. Mutlakiyette de budur, meşrutiyette de... Çatılacak makama çatamayan, sıraya girip de çalamayan aç kalır. Daima kanunun üstünde ya bir hükümet ya bir cemiyet ortaya çıkar. Su başlarını zorbalar alır. Onlara eyvallah diyerek boyun eğer; kanunu, insanlığı, insafı, vicdanı çiğneyerek gittikleri yoldan gidersen yaşarsın! Aksi halde geçim meselesinde yerin olmaz.



Yangın gündüz yandı, gece yandı, ertesi günü oldu, hâlâ yanıyor. Biz İstanbul'da hiç ev kalmadı zannettik. Çünkü etrafımız göz alabildiği kadar virane olmuştu. Yalnız bacalar gözüktüyor, her yandan dumanlar tütüyordu. Bilmiyoruz kaç saat olmuştu, biz hiçbir şey yememiştik. Evde babamızın getirdiği pastirmalar, peynirler, tereyağları, kuru üzümler, incirler vardı. Hepsi, hepsi yandı efendim.

"Çocukluğumu, delikanlılığımı ve kırkına merdiven dayayan yaşımı kitaplarında toplayan bir yazarı olduğu için onu, şu veya bu düşüncenin dışında tabiatın bir görünüşünü sever gibi severim... Bugün kaç yaşındadır, bilmiyorum. Ancak bir büyük yazarın ara sıra kutlulanması yaşına bağlıysa, bu yaşa nasıl olsa çoktan gelmiş olduğunu sanıyorum. Ve yine sanıyorum ki halkın en çok okuduğu bir büyük artisti kutlulamakta geç bile kalınmıştır."

Nâzım Hikmet

Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın polisiye ve gizem unsurlarını başarıyla birleştirdiği büyük romanı *Hakka Sığındık*, savaşların, yangınların, İspanyol gribi salgınının ve savaş fırsatçılarının ortasında kalmış çaresiz bir halkın hikâyesi. Yazarın hep gülümseyen ve gülümseten satırlarının ardına dikkatli baktığımızda, orada hep bir dramın da saklı olduğunu görürüz. *Hakka Sığındık*'ta bu dram saklanmıyor, en gerçek haliyle yüzümüze çarpıyor.

#edebiyatımızınmirası #salgın #gelireşitsizliği #dolandırıcılık
#yangın #açlık #hurafe #istanbul

Kapak illüstrasyonu: Bilal Sarıteke

can

canyayinlari.com | f |  |  canyayinlari

roman

ISBN 978-975-07-5401-2



9 789750 754012